

Justinas Vancevičius.

Už antikvarinių monetų kolekciją – devyni mėnesiai KGB tardymo izoliatoriuje

Filmas „Aš už tave pakalbėsiu“ uždarė neseniai pasibaigusį dokumentinių filmų festivalį „Nepatogus kinas“. Šiuo metu kūrybinė grupė intensyviai ruošiasi sausio mėnesiui, kuomet filmas pasirodys Lietuvos kino teatruose. „Aš už tave pakalbėsiu“ pasakoja septynias jaudinančias nuo KGB nukentėjusių žmonių istorijas. Savąja pasidalino ir garsus Lietuvos kolekcininkas Zigfridas Jankauskas, dėl monetų kolekcijos KGB tardymo izoliatoriuje praleidęs devynis mėnesius.

Zigfrido Jankausko sukaupta monetų kolekcija buvo unikali ir itin vertinga. Kolekcininkas su išskirtine precizija rinko, katalogavo ir saugojo kiekvieną kolekcijos egzempliorių. Kuomet 1982 m. sovietų valdžia priėmė įstatymą, draudžiantį kolekcionuoti iš sidabro, aukso ar kitų tauriųjų metalų nukaltas monetas, Zigfridas Jankauskas nusprendė kolekciją padovanoti Lietuvos nacionaliniam muziejui, už tai prašydamas sudaryti ir išleisti kolekcijos katalogą. Z. Jankausko nuomone 1982 metais išleistas įstatymas buvo pagrįstas ideologiškai. Juo siekta neleisti žmonėms domėtis ir kolekcionuoti monetų, ant kurių pavaizduotos Lietuvos didžiąją kunigaikštystę ir nepriklausomą

Lietuvą valdžiusios asmenybės - karaliai, kunigaikščiai, prezidentai. Tokiu būdu buvo bandoma užkirsti kelią Lietuvos istorijos ir tautos šaknų pažinimui. Ideologiškai neįtikusios, bet itin vertingos Z. Jankausko surinktos monetos tą kartą muziejaus nesudomino, tačiau pritraukė teisiųjų institucijų dėmesį. Tarp jų ir KGB.

Z. Jankauskas buvo akivaizdžiai sekamas, o namuose vis atsirasdavo ženklų, bylojančių apie nekviestų svečių kratas. Galiausiai, įviliotas į dviejų numizmatikos profesionalais apsimesusių, veikiausiai KGB darbuotojų, organizuotą pasalą Z. Jankauskas buvo suimtas Vilniaus centre esančiame viešbutyje. Z. Jankausko suėmimas buvo panašus į detektyvo ar trilerio sceną, deja tai nebuvo kinas. Po suėmimo sekė ilga tardymų naktis net keliose įkalinimo vietose. KGB tardymo izoliatoriuje Zigfridą buvo bandoma palaužti tiek fiziškai, tiek morališkai. Devynis mėnesius trukusi drama baigėsi kolekcininko išteisinimu. Z. Jankauskas atgavo laisvę, tačiau negavo jokių atsakymų apie tai, kodėl prieš jį buvo sukurta net septynių tomų byla. Paslaptinga nerimo, baimės ir pažeminimų pilna patirtis tapo skausmingu Zigfrido Jankausko gyvenimo tarpsniu, kurį šiandien jis norėtų tiesiog užmiršti.

Dokumentinio filmo „Aš už tave pakalbėsiu“ autoriai atkūrė dramatišką suėmimo istoriją sujungdami aktorių vaidybą ir autentišką Z. Jankausko pasakojimą. Šiandien skaitytojų dėmesiui siūlome video interviu su Z. Jankausku

<https://www.youtube.com/watch?v=L9LeL8zSuv8&feature=youtu.be> bei trumpąjį filmo anonsą <https://youtu.be/aT2-5lwqT7q>

Dokumentinis filmas „Aš už tave pakalbėsiu“ iš arti žvelgia į jokiuose istorijos vadovėliuose neužfiksuotas žmogiškąsias istorijas. Tai jautrios septynių žmonių gyvenimų istorijos, kurios iki šiol ne savo noru slepiasi sovietinių nusikaltimų gedulo ir laisvės kovų euforijos šešėliuose. Šių žmonių liudijimuose kiekvienas žodis, atodūsis ir kiekviena minutė tylos vienodai svarbūs. Ne mažiau svarbus ir klausimas – ar dar galime sąmoningai priimti ir išgyventi šių žmonių patirtis kaip bendrą mūsų istoriją?

Nacionalinė filmo premjera – 2016 m. sausio 8 d.